

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 146/18</i>
------------------	-----------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	<i>SSA Ewa Preneta-Ambicka</i>
	Sędziowie:	<i>SSA Irena Mazurek (spr.)</i> <i>SSA Jan Sokulski</i>
	Protokolant	st. sekr. sądowy Maria Piekielek

po rozpoznaniu w dniu ***21 marca 2019 r.***

na rozprawie

sprawy z wniosku ***J. L. i Stowarzyszenia (...) w Polsce***

z siedzibą w W. Oddziału (...) w R.

przeciwko ***Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.***

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku ***Sądu Okręgowego w Rzeszowie***

z dnia ***15 grudnia 2017 r.*** sygn. akt ***IV U 342/17***

I. oddala apelację,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz Stowarzyszenia (...) w Polsce z siedzibą w W. Oddziału (...) w R. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Sygn. akt III AUa 146/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 21 marca 2019 r.

Decyzją z dnia 6 lutego 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził , że J. L. jako zleceniobiorca u płatnika składek: Stowarzyszenia (...) w Polsce- Oddział (...) w R. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu a także ubezpieczeniu zdrowotnemu w dniu 26 marca 2011 r. z podstawą wymiaru składek w kwocie 510 zł. W podstawie prawnej decyzji powołane zostały : art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, art.18 ust. 1 i 3 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. 2016 r., poz. 963 ze zm.), a także art.81 ust.1 i 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r., poz. 1793) , zaś w uzasadnieniu faktycznym naprowadzone zostało , że przedmiotowa decyzja jest wynikiem przeprowadzonej u płatnika składek kontroli , która m.in. wykazała, że w dniu 24 marca 2011 r. płatnik zawarł z J. L. umowę o dzieło , której przedmiotem było przeprowadzenie w dniu 26 marca 2011 r. wykładu na kursie dla kandydatów na specjalistę ds. rachunkowości na temat „Ordynacja podatkowa w rozumieniu praw autorskich „ , która to mowa w ocenie organu rentowego nosiła jednak cechy umowy o świadczenie usług do której stosuje się przepisy o zleceniu (art. 750 k.c.). W tym bowiem względzie organ podkreślał, że w umowie nie zostały określone cechy charakteryzujące dzieło, działania wykonawcy sprowadzały się do prezentacji wiedzy ze wskazanego zakresu przy zastosowaniu określonych metod przekazu, a z rezultatem tego działania nie można utożsamiać podniesienia wiedzy osób będących uczestnikami kursu. Tym samym przyjęte w omawianej umowie wynagrodzenie w wysokości 510 zł stanowić winno było też podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne J. L. z tytułu rzeczywiście wykonywanej przez niego pracy jako zleceniobiorcy.

Powyższa decyzja ZUS została zaskarżona zarówno przez J. L. jak i Stowarzyszenie (...) w Polsce - Oddział (...) w R., którzy w odwołaniach zgodnie kwestionowali dokonaną przez organ rentowy kwalifikację prawną łączącej ich umowy z dnia 24 marca 2011 r., podkreślając, że ich wolą było zawarcie umowy o dzieło a nie umowy zlecenia, przy czym w tym konkretnym przypadku wygłoszenie jednorazowego wykładu o ściśle określonej tematyce, przez wykonawcę legitymującego się wysokimi kwalifikacjami w tej dziedzinie przy autorskim opracowaniu tematu , spełniało wszystkie kryteria umowy o dzieło w rozumieniu art. 627 k.c.. Jednocześnie odwołujący się podkreślali – przywołując w tym względzie orzecznictwo Sądu Najwyższego jak i poglądy doktryny- ,że przedmiotem umowy o dzieło może być również osiągnięcie rezultatu niematerialnego , a za taki uznaje się przygotowanie i wygłoszenie wykładu .

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. w odpowiedziach na odwołania wniósł o ich oddalenie , prezentując to samo stanowisko jakie zawarte zostało w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie połączył sprawy z odwołania J. L. i Stowarzyszenia (...) w Polsce – Oddział (...) w R. do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia trybie art. 219 k.p.c., a następnie po przeprowadzeniu postępowania dowodowego , wyrokiem z dnia 15 grudnia 2017 r. (sygn. akt IV U 342/17) zmienił zaskarżoną decyzję ZUS ustalając , że J. L. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym w dniu 26 marca 2011 r. , przy zasądzeniu od organu rentowego na rzecz Stowarzyszenia (...) w Polsce- Oddział (...) w R. kwoty 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy ustalił ,że w dniu 24 marca 2011 r. Stowarzyszenia (...) w Polsce – Oddział (...) w R. zawarło z J. L. umowę o dzieło , której przedmiotem miał być wykład na kursie dla kandydatów na specjalistę ds. rachunkowości na temat „ Ordynacja podatkowa w rozumieniu praw autorskich „ Jednocześnie wykonujących dzieło miał opracować materiały dla uczestników kursu , przy czym materiały te jak i sam wykład traktowane być miały jako utwór w rozumieniu przepisów ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Wykonawca zobowiązał się to realizacji dzieła samodzielnie i nie powierzenia jej wykonania

osobom trzecim , także przy użyciu własnych materiałów. W umowie ustalono również wynagrodzenie za wykonanie dzieła na kwotę 510 zł. Po przeprowadzeniu wykładu w dniu 26 marca 2011 r. J. L. wystawił Stowarzyszeniu stosowny rachunek , w którym znalazło się też potwierdzenie wykonania dzieła i jego przyjęcie przez Stowarzyszenie. W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy w Rzeszowie , dokonując oceny prawnej sprawy uznał, że wbrew stanowisku pozwanego organu rentowego umowa z dnia 24 marca 2011 r. stanowiła umowę o dzieło w rozumieniu art. 627 k.c. przy czym jej rezultatem , w ocenie sądu pierwszej instancji , miało być podniesienie wiedzy uczestników kursu , która to wiedza mogła zostać później zweryfikowana w czasie egzaminów. W tym zaś stanie rzeczy, jak konkludował Sąd Okręgowy , umowa ta nie mogła rodzić skutków w postaci objęcia J. L. obowiązkiem ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego . W podstawie prawnej wyroku powołany także został art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. , zaś w zakresie przyjętego rozstrzygnięcia o kosztach procesu ogólnie art. 98 § 1 k.p.c..

Wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 15 grudnia 2017 r. zaskarżony został przez pozwaną Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., który w apelacji z dnia 23 stycznia 2018 r. wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie odwołań na koszt odwołujących się ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego jako części kosztów procesu, zarzucił zarówno naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. jak i prawa materialnego tj. w tym wypadku w szczególności art. 734 k.c. nie precyzując bliżej na czym miałyby polegać powyższe przesłanki zaskarżenia. W uzasadnieniu zaś wniesionego środka odwoławczego skarżący organ rentowy generalnie kwestionował dokonaną przez sąd pierwszej instancji kwalifikację umowy łączącej J. L. ze Stowarzyszeniem (...) w Polsce – Oddziałem (...) w R. jako umowy o dzieło , zwracając przy tym uwagę, że rezultatem tej umowy nie było podniesienie wiedzy kursantów lecz właśnie przekazanie wiedzy w drodze wykładu jako środka przekazu przy zachowaniu należytej staranności wykładowcy. Jednocześnie apelujący powoływał orzeczenia Sądu Najwyższego odnoszące się to kwalifikowania umów o przeprowadzenie pełnego szkolenia , egzaminów końcowych jako umów o świadczenie usług, o których mowa w art. 750 k.c.

W odpowiedzi na apelację z dnia 27 lutego 2018 r. Stowarzyszenie (...) w Polsce - Oddział (...) w R. wniosła o oddalenie wniesionego przez organ rentowy środka zaskarżenia jako bezzasadnego , przy zasądzeniu poniesionych kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym wg norm przepisanych.

Odwołujący się J. L. wniósł również o oddalenie apelacji ZUS jako bezzasadnej (oświadczenie ww. złożone na rozprawie apelacyjnej) .

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, rozpoznając apelację pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R., zważył co następuje:

Apelacja jest nieuzasadniona i jako taka podlega oddaleniu.

Zaskarżony bowiem wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 15 grudnia 2017 r. jest – w ocenie tutejszego sądu – wbrew zarzutom zaskarżenia , wyrokiem w swym ostatecznym wyniku trafny i odpowiadający prawu , pomimo zarówno niepełnej jak i nietrafnej argumentacji prawnej sądu pierwszej instancji, co jednak może być w pełni konwalidowane przez sąd odwoławczy jako sąd meriti rozpoznający sprawę niejako na nowo (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2006 r. III CSK 128/05, OSNC 2006/11/191) .

Czyniąc więc powyższemu zadość. przy uwzględnieniu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego , Sąd Apelacyjny chciałby w pierwszym rzędzie zauważyć , że Kodeks cywilny w art. 627 nie definiuje dzieła, wskazując jedynie, że jego wykonanie stanowi przedmiot zobowiązania wykonawcy, za które przysługuje wzajemne świadczenie zamawiającego w postaci wynagrodzenia. W literaturze umowę tę definiuje się jako umowę konsensualną, wzajemną w której przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do osiągnięcia w przyszłości indywidualnie oznaczonego, samoistnego, obiektywnie możliwego, a subiektywnie pewnego rezultatu pracy ludzkiej o charakterze materialnym lub niematerialnym (S. W., Odgraniczenie umowy o dzieło od umowy o pracę i od

umowy zlecenia, (...) 1963 nr 10 s.165). Należy także podkreślić , że stosunek prawny wynikający z umowy o dzieło nie ma charakteru zobowiązania trwałego (ciągłego). Stanowi zobowiązanie do świadczenia jednorazowego i to po obu stronach tego stosunku. Jego ramy czasowe wyznacza powierzenie wykonania i wykonanie dzieła. Co do wynagrodzenia z umowy o dzieło, to generalnie określa się je w sposób ryczałtowy lub kosztorysowy (art. 629- art.632 k.c.) . W doktrynie i judykaturze przyjmuje się również , że przedmiotem umowy o dzieło może być także utwór w rozumieniu art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity Dz.U. z 2018 r.,poz. 1191 ze zm.) , przy czym się w wyroku z dnia 4 czerwca 2014 r. II UK 420/13, Lex nr 1480060 Sąd Najwyższy stwierdził, że możliwa jest umowa o dzieło której przedmiotem jest wygłoszenie wykładu pod warunkiem jednak , że wykładowi można przypisać cechy utworu . Te zaś warunki spełnia wykład o charakterze niestandardowym, niepowtarzalnym wypełniający kryteria twórczego indywidualnego dzieła. Przypomnieć bowiem też w tym miejscu należy, że pojęcie utworu zdefiniowane w wyżej powołanym przepisie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oznacza każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze ustalony w jakiegokolwiek postaci niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia. Porównanie tak rozumianego pojęcia dzieła i utworu wskazuje więc na podobieństwa . W obu przypadkach mamy do czynienia z rezultatem działań człowieka, zarówno dzieło jak i utwór mogą mieć charakter materialny i niematerialny, oba są rezultatem działalności kreatywnej jednakże z różnym stopniem nasycenia pierwiastkiem twórczym . Oczywiście jest przy tym , że w umowie o dzieło jej przedmiot musi zostać skonkretyzowany , przy czym może to nastąpić w różny sposób przy różnym stopniu dokładności tego określenia pod warunkiem jedynie, że nie budzi on wątpliwości o jakie dzieło chodzi. W przypadku umowy o dzieło , której przedmiotem ma być wygłoszenie wykładu wystarczające więc jest wskazanie jego tematu (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia : 18 kwietnia 2012 r., II UK 387/11, OSNP 2013/9 -10/115, czy 6 sierpnia 2014 r., II UK 566/13, Lex nr 1500668) .

Odnosząc powyższe rozważania do realiów niniejszej sprawy , stwierdzić więc przyjdzie , że jakkolwiek wbrew stanowisku sądu pierwszej instancji rezultatem spornej umowy jaka łączyła J. L. ze Stowarzyszeniem (...) w Polsce –Odział (...) w R. nie było podniesienie wiedzy słuchaczy kursu mogącej być później zweryfikowaną w trakcie egzaminu, a samo wygłoszenie wykładu na ściśle określony w umowie tej temat „ Ordynacja podatkowa w rozumieniu praw autorskich” (jako rezultat niematerialny) jak również przygotowanie dla uczestników kursu związanych z tym tematem materiałów szkoleniowych - konspektu (ucieleśnienie przedmiotu umowy w postaci materialnego rezultatu) , to jednak powyższe , dodatkowo przy zawartym w § 2 omawianej umowy zgodnym stwierdzeniu stron , iż tak określony jej przedmiot rozumiany jest jako utwór w rozumieniu przepisów ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych , stanowi dostateczną podstawę do jej zakwalifikowania jako umowy o dzieło w rozumieniu art. 627 k.c. Dodatkowo podkreślić należy, że omawiana umowa miała charakter jednorazowy, przy ustalonym z góry ryczałtowym wynagrodzeniu, zaś wybór przez zamawiającego osoby wykonawcy dzieła został dokonany z uwagi na indywidualne właściwości przyjmującego zamówienie tj. jego wiedzę specjalistyczną, umiejętności i doświadczenie zawodowe. Dość bowiem powiedzieć , że J. L. będąc z zawodu radcą prawnym był nadto wieloletnim pracownikiem Izby Skarbowej . Co więcej tematyka wykładu „ Ordynacja podatkowa w rozumieniu praw autorskich” wymagała od niego kreatywnych i niestandardowych działań, które siłą rzeczy nie miały charakteru odtwórczego ograniczonego do prezentacji wiedzy ze wskazanego zakresu. Zamawiający dzieło nie ingerował też w proces przygotowania prelekcji natomiast dokonał jej oceny pod kątem zgodności z tematyką wykładu , co znalazło swój wyraz przy zatwierdzaniu rachunku . Na koniec przywołać należy – przystając do okoliczności faktycznych przedmiotowej sprawy- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 sierpnia 2015 r., I UK 389/14, Lex nr 1816587, w którym uznano za umowy o dzieło umowy, których przedmiotem było przygotowanie i wygłoszenie prelekcji na określone tematy także podczas kilkudniowej narady szkoleniowej, przez specjalistę z tej dziedziny.

Wszystko to razem prowadzić więc musi do potwierdzenia prawidłowości konstatacji sądu pierwszej o łączącej strony umowy jako umowy o dzieło nie stanowiącej tytułu do podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu przez J. L..

Mając zaś powyższe na uwadze i na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono jak w pkt I sentencji wyroku. Końcowy wynik sprawy uzasadniał z kolei obciążanie skarżącego organu rentowego poniesionymi przez Stowarzyszenie (...)

w Polsce -Oddział (...) w R. w postępowaniu apelacyjnym kosztami zastępstwa procesowego, o czym orzeczono jak w pkt II sentencji wyroku na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i przy uwzględnieniu minimalnej stawki wynagrodzenia fachowego pełnomocnika, przewidzianej w § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jednolity Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

ZARZĄDZENIE

1/ (...) ((...) K. B. (...) B., P.) (...)J. L. ,

2/ (...)

3/ (...)–(...) (...)(...)

(...)